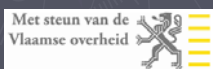

Zorg voor Mondgezondheid in het CLB - Aanbevelingen

Margot Hoefnagels
Roos Leroy
Lancering Standaard Mondgezondheid
26 & 27 maart 2009

Wat voorafging...

Talrijke bijeenkomsten van de **Werkgroep Mondgezondheid** en intensief e-mailoverleg

- Mevr Marleen Dobbels
- Dr Chantal Hermans
- Dr Margot Hoefnagels (VCLB)
- Dr Lutgart Moeremans
- Dr Hilde Snoeck
- Dr Maria-Elisabeth van Alsenoy
- Dr Kris van Herzeele
- Prof Dr Karel Hoppenbrouwers (Voorzitter VVVJ)
- Dr Roos Leroy (wetenschappelijk medewerker VVVJ)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Wat voorafging...

Overleg met **experten Kindertandheelkunde**

- Prof Dr Dominique Declerck (KULeuven)
- Prof Dr Luc Martens (UGent)

Overleg met **Raad van Beheer VVVJ**

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Wat voorafging...

Adviesraad (September 2009)

- Dr Inge van Trimpont, VVVJ
- Prof Dr Karel Hoppenbrouwers, voorzitter VVVJ
- Prof Dr Dominique Declerck, KULeuven
- Prof Dr Luc Martens, UGent
- Mevr Hilde Merckx, CLB van het Gemeenschapsonderwijs
- Dr Trees Ameloot, VCLB
- Mevr Marleen Dobbels, Departement Onderwijs
- Dr Pieter Vandenbulcke, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid
- Mevr Frida Declauwe, Verbond der Vlaamse Tandartsen
- Dhr Luc Vandermeulen, Vlaamse Beroepsvereniging Tandartsen
- Mevr Lutgart De Ridder, Belgische Beroepsvereniging van Nederlandstalige Orthodontisten
- Prof Dr Luc Marks, Belgische Academie Pediatrische Tandheelkunde
- Dr Roos Leroy, wetenschappelijk medewerker VVVJ

Standaard Mondgezondheid

1. DE NORMALE ONTWIKKELING EN ANATOMIE VAN MOND & GEBIT
2. PATHOLOGIE VAN DE MOND BIJ KINDEREN EN ADOLESCENTEN
3. PREVENTIE THUIS EN IN HET TANDARTSKABINET
4. MONDZORG VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING
5. MONDZORG IN BELGIE EN DE ANDERE EUROPESE LANDEN
6. ZORG VOOR MONDGEZONDHEID IN HET CLB - AANBEVELINGEN
7. PROMOTIEMATERIAAL MONDGEZONDHEID
8. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Online op www.vwvj.be

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Standaard Mondgezondheid

1. DE NORMALE ONTWIKKELING EN ANATOMIE VAN MOND & GEBIT
2. PATHOLOGIE VAN DE MOND BIJ KINDEREN EN ADOLESCENTEN
3. PREVENTIE THUIS EN IN HET TANDARTSKABINET
4. MONDZORG VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING
5. MONDZORG IN BELGIE EN DE ANDERE EUROPESE LANDEN
6. ZORG VOOR MONDGEZONDHEID IN HET CLB - AANBEVELINGEN
7. PROMOTIEMATERIAAL MONDGEZONDHEID
8. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Wat voorafging...

Observatie (mond)onderzoeken

CLB-setting
school

Bevraging CLB-medewerkers

Vrij CLB:	103 vestigingen
CLB GO:	24 vestigingen
CLB Provinciaal/stedelijk:	6 vestigingen

215 vragenlijsten kwamen terug (148 artsen)

Uitgebreid literatuuronderzoek

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Literatuuronderzoek leert:

Vroeg begonnen is HELEMAAL gewonnen!

Gezond melkgebit beste garantie voor gezond definitief gebit – Melktanden moeten dus goed verzorgd worden.

(Vanobbergen et al., 2001; Li and Wang, 2002; Leroy et al., 2005)

Aanwezigheid van **tandplaque bij kleuters** een belangrijke **voorspeller** is voor de **ontwikkeling van cariës** (Alaluusua & Malmivirta, 1994)

Wie op **jonge** leeftijd naar de tandarts gaat, is meer geneigd verder **regelmatig op controle** te gaan

(Savage et al., 2004)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Literatuuronderzoek leert:

Vroeg begonnen is HELEMAAL gewonnen!

Voordelen preventief mondonderzoek op jonge leeftijd:

- Rustige kennismaking met tandarts en –kabinet
- Geen associatie tandpijn – tandarts
- Individueel advies over mondhygiëne en voeding
- Vroege diagnose
- Behandeling in een vroeg stadium

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Literatuuronderzoek leert:

Vroeg begonnen is HELEMAAL gewonnen!

Preventief mondonderzoek en veel THK behandelingen:
volledig terugbetaald bij kinderen tot 15 jaar bij
geconventioneerde tandartsen

Vanaf 1 mei: tot 18 jaar

Kosten voor THK zorg lager bij vroeg bezoek aan
tandarts

(Savage et al., 2004)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Daarom

Krachtlijnen van een goed preventief mondgezondheidsbeleid

Aanbevelingen voor een gezonde mond

Twee maal per jaar **preventief bezoek** aan de **tandarts** vanaf **twee jaar**

Goede **mondhygiëne** (twee maal per dag tandenpoetsen)

Gezond mondgezondheidsgerelateerd gedrag bevorderen (bv. afbouwen duimzuigen, bevorderen van water als dorstlesser, rookstop bevorderen)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Hoe deze aanbevelingen realiseren?

Ondersteuning van het gezondheidsbeleid van de school

Gezond gedrag bevorderen:

- Bezoek aan de **tandarts** bevorderen
- Tweemaal per dag **tandenpoetsen** aanbevelen
- **Mondgezondheid gerelateerd gedrag bevorderen** bv. werken rond gezonde voeding op school, water als dorstlesser aanbrengen, rookstop bevorderen

Consulten

Inspelen op elementen van het gezondheidsbeleid

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Promotie van mondgezondheid – een integraal deel van het gezondheidsbeleid van de school

Een schoolgezondheidsbeleid ontwikkelen is **maatwerk**

Hoe gezond gedrag bevorderen op school?

- **Educatie** bv. lessenreeksen
- Zorgen voor een **gezond aanbod** bv. fruit als tussendoortje
- Zorgen voor een **gezonde regelgeving** bv. afspraken met het schoolteam, ouders en leerlingen over gezonde tussendoortjes
- **Faciliterende maatregelen** bv. mogelijkheid tot tandenpoetsen na de maaltijd, beschikbaar stellen van drinkwater

Zie ook www.vigez.be (matrixmodel)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Prioriteiten mondgezondheidspromotie

Vanaf de **tweede verjaardag**
twee maal per jaar naar de tandarts voor een
preventief mondonderzoek

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Vanaf de **tweede verjaardag**
twee maal per jaar naar de tandarts voor een
 preventief mondonderzoek

Methodieken:

- Bezoek van de tandarts in de klas
- Bezoek aan een tandarts
- ...

Hoofdstuk 5: Achtergrondinformatie over bezoek aan de tandarts

Hoofdstuk 7: Promotiemateriaal

Standaard mondgezondheid
 Lancering 26 & 27 maart 2009

Prioriteiten mondgezondheidspromotie

Minstens 2 keer per dag de tanden poetsen

Tot 6 jaar: tandpasta met maximaal 1000 ppm F-

Vanaf 6 jaar: tandpasta van 1000 tot 1500 ppm F-

Standaard mondgezondheid
 Lancering 26 & 27 maart 2009

Minstens 2 keer per dag de tanden poetsen

Tot 6 jaar: tandpasta met maximaal 1000 ppm F-

Vanaf 6 jaar: tandpasta van 1000 tot 1500 ppm F-

Methodieken:

- Lessenreeks, projectweek, rollenspel rond algemene hygiëne, ..
- Mee helpen creëren van een mogelijkheid op school om tanden te poetsen
- Info-avonden voor ouders over het belang van mondhygiëne
- ...

Hoofdstuk 3: Achtergrondinformatie over mondhygiëne

Hoofdstuk 7: Promotiemateriaal

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Prioriteiten mondgezondheidspromotie

Sensibiliseren tot **gezond mondgezondheidsgerelateerd gedrag**

- Afbouwen van gebruik van zuigfles, fopspeen en duim- of vingerzuigen
- Gebruik **3 hoofdmaaltijden** per dag en maximaal 2 tussendoortjes
- **Water** is de beste **dorstlesser**
- **Tabakspreventie** en rookstop
- Piercings afraden
- Illegale drugs afraden

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Sensibiliseren tot gezond mondgezondheidsgerelateerd gedrag

Methodieken:

- Lessenreeks, projectweek, rollenspel rond gezonde voedings- en drinkgewoonten, ..
- Aandacht voor gezonde maaltijden op school
- Voorzien van drinkwater op school
- Info-avonden voor ouders en leerkrachten
- ...

Hoofdstuk 2: Achtergrondinformatie over de invloed van voedings- en drinkgewoonten op het ontstaan van cariës en erosie

Hoofdstuk 7: Promotiemateriaal

Sensibiliseren tot gezond mondgezondheidsgerelateerd gedrag

Bevorderen van rookstop

- Roken vergroot kans op (pre-)maligne letsels in de mond
- Roken vergroot kans op parodontitis
- Kinderen van rokende ouders hebben meer cariës

Piercings afraden

- Piercings in de mond kunnen leiden tot schade aan tanden en tandvlees

Illegale drugs afraden

- Illegale drugs schaden ook de mondgezondheid

Hoofdstuk 2: Achtergrondinformatie

Hoe deze aanbevelingen realiseren?

Ondersteuning van het gezondheidsbeleid van de school

Gezond gedrag bevorderen:

- Bezoek aan de tandarts bevorderen
- Tweemaal per dag tandenpoetsen aanbevelen
- Mondgezondheid gerelateerd gedrag bevorderen bv. werken rond gezonde voeding op school, water als dorstlesser aanbrenen, rookstop bevorderen

Consulten

Inspelen op elementen van het gezondheidsbeleid

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Consulten

Primaire doelstellingen

Sensibiliseren tot:

- Bezoek aan de tandarts
- Tweemaal per dag tandenpoetsen
- Mondgezond gedrag bv. gezonde voeding, water als dorstlesser, afbouwen van gebruik van duim en fopspeen, rookstop

Maatwerk – extra aandacht voor één item kán ..

Positief bekrachtigen!!

Evaluatie mondhygiëne (aanwezigheid tandplaque, tandsteen, gingivitis) bij doelgroep (zie verder)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Consulten

Secundaire doelstellingen

Detectie van manifeste cariës (een "gat")

Cariëslaesie leidt tot verwijzing naar tandarts

Scoren van orthodontische afwijkingen is geen prioriteit

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Consulten – bij wie een mondonderzoek?

KO1 – bij voorkeur en indien haalbaar

KO2

Vroeg begonnen is gans gewonnen!

Indien haalbaar: met de ouders erbij

Kansengroepen

Buitengewoon onderwijs

Indien geen georganiseerd bezoek aan tandarts

Specifieke indicaties

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Consulten – bij wie een mondonderzoek?

Specifieke indicaties

Leerling is nog nooit bij tandarts geweest

Leerling is voorbij 12 maand niet bij tandarts geweest

Vermoeden van (door cariës) aangetaste tanden

Geen vervolg gegeven aan verwijzing bij vorig consult

Leerling is nieuw voor het CLB

Leerling klaagt over tandpijn, pijn in de mond, is gevallen op een tand

...

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Mondonderzoek – wat nakijken?

Evaluatie mondhygiëne (tandplaque, tandsteen, gingivitis)

Tandplaque op melksnijtanden bovenkaak = belangrijke indicator voor tandbedert

Evaluatie van gewoonten die mondgezondheid (negatief) beïnvloeden

Voeding, gebruik van zuigfles, duimzuigen, etc.

Detectie van manifeste cariës

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Mondonderzoek – door wie?

CLB-arts of -verpleegkundige

Voorwaarde: degelijke training

Zie verder (implementatie)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Mondonderzoek – materiaal

Goede **verlichting**

- verlichte mondspiegel
- goed verlicht lokaal

Stompe sondes

scherpe sondes kunnen primaire cariëslaesie verstoren en irreversibel maken

Ontsmettingsvloeistof voor de **handen** (alcohol gel)

- Voor én na elk medisch onderzoek van elk kind worden de handen ontsmet/gewassen/handschoenen verwisseld

70% alkoholoplossing voor ontsmetting **materiaal**

Eventueel: water en zeep

Mondonderzoek – positie onderzoeker & leerling

- 11 à 12-uur positie t.o.v. leerling
- Hoofd van leerling afsteunen

Leerling zit op een stoel en onderzoeker staat er achter

Leerling staat rechtop en onderzoeker zit er achter

Leerling ligt op een onderzoekstafel en onderzoeker staat er achter

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Mondonderzoek – methodiek

Systematisch zodat geen tand(vlakk)en overgeslagen worden

- Mondspiegel in linkerhand
- Sonde (eventueel) in rechterhand

Duur: kan in 1 minuut

Zie verder (implementatie)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Vragenlijst

- o Bent u de voorbije zes maand met uw kind naar de tandarts geweest voor een nazicht van de mond of voor advies? (KO1-SO3)
- o Poetst uw kind dagelijks de tanden? (KO1-SO3)
- o Gebruikt uw kleuter een zuigfles? (KO1-KO2)
- o Neemt uw kleuter regelmatig een fopspeen / de duim in de mond? (KO1-LO1)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Resultaatsbrief

Voor **alle** leerlingen (KO1-SO3)

- Ga **twee keer per jaar** met uw kind **naar de tandarts** voor een onderzoek van de mond. Een mondonderzoek en veel tandheelkundige behandelingen worden **terugbetaald** voor kinderen tot en met de leeftijd van 18 jaar.
- Het onderzoek door het CLB vervangt in geen geval het bezoek aan de tandarts.
- Tip: Trek minstens **twee keer per dag** voldoende tijd uit voor een **goede poetsbeurt**.

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Resultaatsbrief

Voor leerlingen met mondonderzoek

Vermijd "Mond: ok"

Bijvoorbeeld

- Raadpleeg uw tandarts want behandeling is gewenst gezien het volgende werd vastgesteld:
- Andere bevindingen en/of opmerkingen: (vb. duimzuigen)

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Wanneer verwijzen naar tandarts?

Leerling is nog nooit bij tandarts geweest

Leerling is voorbij 12 maand niet bij tandarts geweest

Mondhygiëne is niet goed

Tekenen van cariës

Problemen met afbouwen fopspeen, duim, ...

Andere: orthodontische afwijkingen, ...

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Training

Try-outs: gepland in 3de trimester

Opleiding van tandartsen (met ervaring met veldwerk)(sept)

Per CLB: met vijftal personen/halve dag klinische opleiding

CLB zorgt voor kinderen en onderzoeksmateriaal

Standaard online beschikbaar vanaf nu

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009

Dankwoord

Standaard mondgezondheid
Lancering 26 & 27 maart 2009